

Plūdu risku pārvaldība

Publicēts: 22.03.2020.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk - VARAM) izstrādājusi informatīvo ziņojumu "Par plūdu draudu brīdinājuma sistēmas efektivitātes uzlabošanas nepieciešamību" (VSS-564, TA-1919), kuru paredzēts izskatīt Ministru kabineta 2019.gada 9.jūlija sēdē ([skatīt šeit!](#)).

Informatīvajā ziņojumā aprakstīti plūdu riski, draudi, cēloņi, esošie un nākotnē paredzamie zaudējumi klimata pārmaiņu ietekmē, līdzšinējās plūdu riska informācijas sistēmas un informācijas (datu) apmaiņas problēmas Latvijā, uzsāktie uzlabojumi un nepieciešamie konkrētie pasākumi, lai plūdu draudu brīdinājuma sistēma Latvijā kļūtu efektīva un atbilstu visām mūsdienu sabiedrības prasībām, preventīvi mazinot klimata pārmaiņu riskus, stiprinot atbildīgo institūciju kapacitāti un samazinot zaudējumus iedzīvotājiem un tautsaimniecībai.

Klimata pārmaiņu rezultātā plūdi visā pasaulē ir kļuvuši gan biežāki, gan postošāki. Plūdu apdraudēto teritoriju apzināšana ir valstiski nozīmīgs process, gan ar mērķi pasargāt dzīvības un cilvēku radīto saimniecisko vidi, gan arī no dabas resursu racionālas apsaimniekošanas un vides daudzveidības saglabāšanas viedokļa.

2007.gada 23.oktobrī pieņemta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva [2007/60/EK](#) par plūdu riska novērtējumu un pārvaldību un [Ūdens apsaimniekošanas likums](#) uzdod veikt plūdu riska sākotnējo novērtējumu visā valsts teritorijā, uz tā pamata noteikt būtiska plūdu riska apdraudētās teritorijas, izstrādāt iespējamo plūdu postījumu un riska kartes un sagatavot plūdu riska pārvaldības plānus katrai no tām. Plāni jāpārskata un jāatjauno reizi sešos gados.

Plūdu riska sākotnējais izvērtējums ietverts ar 2007. gada 20. decembra Ministru kabineta rīkojumu Nr.830 apstiprinātajā [Plūdu riska novērtēšanas un pārvaldības nacionālajā programmā 2008.-2015.gadam](#). Atbilstoši tai Latvijā tika noteiktas 25 nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijas.

2018. gadā VSIA "Latvijas Vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" (turpmāk – LVĢMC) ir pārskatījis un atjaunojis pirmo sākotnējo plūdu riska novērtējumu. "Sākotnējais plūdu riska novērtējums 2019. – 2024. gadam" (turpmāk – Novērtējums) ([pieejams šeit!](#)) ir apstiprināts ar vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2019. gada 6. marta rīkojumu Nr. 1-2/35 "Par Sākotnēja plūdu riska novērtējuma 2019. – 2024. gadam apstiprināšanu". Novērtējums ir nacionāla mēroga pētījums, kas apraksta iepriekš notikušus plūdus, kam bijusi būtiska nelabvēlīga ietekme uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību, un kas nākotnē varētu atkārtoties līdzīgā vai lielākā apmērā. Novērtējumā identificētas 5 jaunas teritorijas ar ievērojamu plūdu risku – nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijas (Mazās Juglas upes palīene, Daugavas upe no Daugavpils līdz Līvāniem, Valmiera, Skrunda un Lielupes augšteces palīene). Tādējādi kopā Latvijā apzinātas 30 nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijas. Pamatojoties uz sabiedriskās apspriešanas rezultātiem, noteiktas 2 potenciālas plūdu riska teritorijas (Līvānu pilsēta un Daugavas Sakas sala), kurām tiks veikts papildu novērtējums pēc plūdu postījumu un riska karšu izstrādes.

2019.gadā LVĢMC ir atjaunojis plūdu postījumu vietu un plūdu riska kartes nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijām. Kartes apstiprinātas ar vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2020.gada 11.marta rīkojumu Nr.1-2/45 "Par iespējamo plūdu postījumu vietu karšu un plūdu riska karšu apstiprināšanu". Kartēs attēlotas pavasara plūdu un jūras vējuzplūdu applūšanas riska zonas trīs plūdu riska scenārijiem ar atkārtotāšanās periodu reizi 10, 100 un 200 gados. Plūdu postījumu vietu kartes attēlo plūdu riskam pakļautās teritorijas platību, bet plūdu riska kartes attēlo plūdu iespējamās nelabvēlīgās sekas, piemēram, apdraudēto iedzīvotāju skaitu, apdraudēto infrastruktūru un apbūvi, potenciāli piesārņojošos objektus, apdraudēto kultūrvēsturisko mantojumu u.c. Kartes pieejamas [šeit](#).

Infografika: [Iepazīsti Latvijas plūdu postījumu vietu un plūdu riska kartes](#)

Plūdu riska pārvaldības plāni 2016.-2021.gadam izstrādāti 2015. gadā un apstiprināti reizē ar upju baseinu apgabalu apsaimniekošanas plāniem. Daugavas upju baseinu apgabala plūdu riska pārvaldības plāns ir apstiprināts ar vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2015. gada 17. novembra rīkojumu Nr. 335, bet Gaujas, Lielupes un Ventas upju baseinu apgabalu plūdu riska pārvaldības plāni – ar vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra 2015. gada 22. decembra rīkojumu Nr. 378. Plūdu riska pārvaldības plānu mērķis ir samazināt ar plūdiem saistītu nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību, vidi, kultūras mantojumu un saimniecisko darbību, tai skaitā, mazināt virszemes ūdeņu iespējamu piesārņojumu un krasta erozijas procesus jūras, upju, ezeru un HES uzpludinājumu krastos. Tāpēc šajos dokumentos ietverts vispārīgs plūdu un to pārvaldības raksturojums katrā upju baseinu apgabalā, plūdu riska sākotnējais novērtējuma rezultāti, plūdu postījumu un riska kartes un to apraksts, kā arī pasākumu programma plūdu risku samazināšanai. Plūdu riska pārvaldības plāni ir pieejami [šeit](#).

<https://www.varam.gov.lv/lv/pludu-risku-parvaldiba>